

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

ผลงานการศึกษาด้านจิตรกรรมในหัวข้อ “ศรัทธาภายใต้ความเปลี่ยนแปลงในสังคม ถิ่นนา” มีที่มาจากประสบการณ์ชีวิต การเพาะบ่มทางอารมณ์ความรู้สึกและความคิดต่อสังคมรอบข้าง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินมาตั้งแต่ครั้งวัยเยาว์

ต่อเมื่อเติบโตขึ้น สิ่งต่างๆ ที่ได้สัมผัส ก็ถูกวิเคราะห์ครอบงำด้วยทฤษฎีชีวิตที่เรียนมาบ้าง เชื้อต่อๆ มาบ้างครุ่นคิดขึ้นมาเองบ้าง อาจเป็นเพราะประสบการณ์ร้ายที่เข้ามาสู่ชีวิตในจังหวะที่ กระชั้นถี่ การดำเนินชีวิตอย่างสันคลอนไม่ราบรื่น และจากความคาดหวังที่มีต่อสังคม ซึ่งในท้ายที่สุดต้องกลับย้อนมาสู่การพึ่งพิงตนเองทั้งกายและใจ จนเกิดเป็นอัตตาและทิฐิมานะ แม้กระนั้น ความงดงามภายในจิตใจยังคงเกิดขึ้นเสมอจากความทรงจำและการ โอบอุ้มจากวัฒนธรรมเก่าที่ กำลังจะจางหาย เมื่อต้องอยู่ภายใต้โลกที่ผันแปร ในขณะที่ท้องถื่นและวัฒนธรรมอันเป็นที่พึ่งพาอาศัยได้เปลี่ยนแปลงไป พร้อมๆ กับตัวและใจที่คิดแปลกแยกแตกต่างกับสังคมไปทุกขณะ ทั้งยัง สับสนครุ่นครือไม่ชัดเจนในเส้นทางชีวิต จึงเกิดเป็นการตั้งคำถามตอบ ได้กับความรู้สึกนึกคิดและ ภูมิปัญญาของตนเอง ถึงความหมายและความสำคัญของการมีความศรัทธา เพราะแต่เดิมเคยเชื่อมั่น หนักแน่นว่า “ศรัทธา” เป็นอุดมคติที่ทำให้รู้สึกเข้มแข็งและมั่นคง เชื่อว่าชีวิตไม่ควรสิ้น “ศรัทธา” และเชื่อว่าอยู่ไม่ได้หากไร้ “ศรัทธา” แต่บางครั้ง “ศรัทธา” ที่ไขว่คว้าก็ไม่อาจนำพาให้พ้นจากสภาพ ชีวิตที่เป็นจริงได้เลย

ในทัศนะทางศิลปะ ข้าพเจ้าได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองซึ่งเป็นนามธรรม แฝงผ่านภาพบุคคลๆ หนึ่งในภาพที่อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและสถานะต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการ สร้างแรงบันดาลใจ อันเกิดจากการกระตุ้นความทรงจำย้อนเตือนถึงประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต กระทั่งสิ่งที่กระตุ้นการคิดการค้นหาคำตอบต่อตนเองและสังคมถึงวิธีการดำรงอยู่ของสรรพสิ่งที่ เป็นมาและเป็นไป ดังนั้นจึงเป็นที่มาของผลงานสร้างสรรค์ทางจิตรกรรมที่ต้องทำการวิเคราะห์ใน แต่ละผลงาน โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์แนวความคิด และการวิเคราะห์รูปแบบ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่.....	27.00.2556
เลขทะเบียน.....	245567
เลขเรียกหนังสือ.....	

4.1 ผลงานชิ้นที่หนึ่ง “ประเพณีอินทขิลที่เชียงใหม่”

4.1.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

ปัจจุบันวัฒนธรรมยุคโลกาภิวัตน์ ได้เข้ามามีบทบาทแทนที่วัฒนธรรมเดิม เราสะดวกสบายมากขึ้น ขณะที่ความทุกข์ของคนเราอาจไม่แตกต่างไปจากเดิม ยังคงเกิดจากความโลภ ความโกรธ ความหลง แต่เราห่างเหินกันมากขึ้น เป็นวัฒนธรรมที่โคดเดี่ยวไม่เหนียวแน่นเหมือนแต่ก่อน พันธะต่อสังคมและชุมชนน้อยลง มีความเป็นส่วนตัวสูง ผลคือผลเสียเท่าเทียมกัน คงขึ้นอยู่กับวิถีทางของแต่ละบุคคลจะเลือกเดิน สุขหรือทุกข์ไม่อาจมองเห็นจากรอยยิ้มหน้ากล้อง

4.1.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

ข้าพเจ้าสะท้อนความเป็นวัฒนธรรมใหม่ผ่านแสงสีจากหลอดไฟนีออนและไฟทังสเตนที่มาจากรอบทิศทาง ทำให้เกิดแสงสว่างจ้าและเงาแข็งกระด้างไม่นุ่มนวล ดูตื่นตาตื่นใจและสับสน ขณะที่ในภาพแสดงการประกอบกิจกรรมทางศาสนาบางอย่างที่มีความเคลื่อนไหวของผู้คนที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแต่ต่างปฏิบัติวัตรพิธีกรรมของตน ณ บริเวณเดียวกันที่เป็นศาสนสถานโบราณ ซึ่งจุดนี้ให้ความรู้สึก โคดเดี่ยวอ้างว้างท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ดูขัดแย้งและแย่งความสนใจกันทั้งหมด ส่วนการถ่ายภาพเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึกนั้นเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาแล้ว โดยมากเราจะยิ้มเสมอเพราะจะทำให้ดูไม่เศร้าหมอง ภาพนี้ก็เช่นกัน

ภาพประกอบ 4.1: ประเพณีอินทขิลที่เชียงใหม่, Indrakheel celebration in Chiang Mai, acrylic on canvas,
90 x 110 cm. 2009

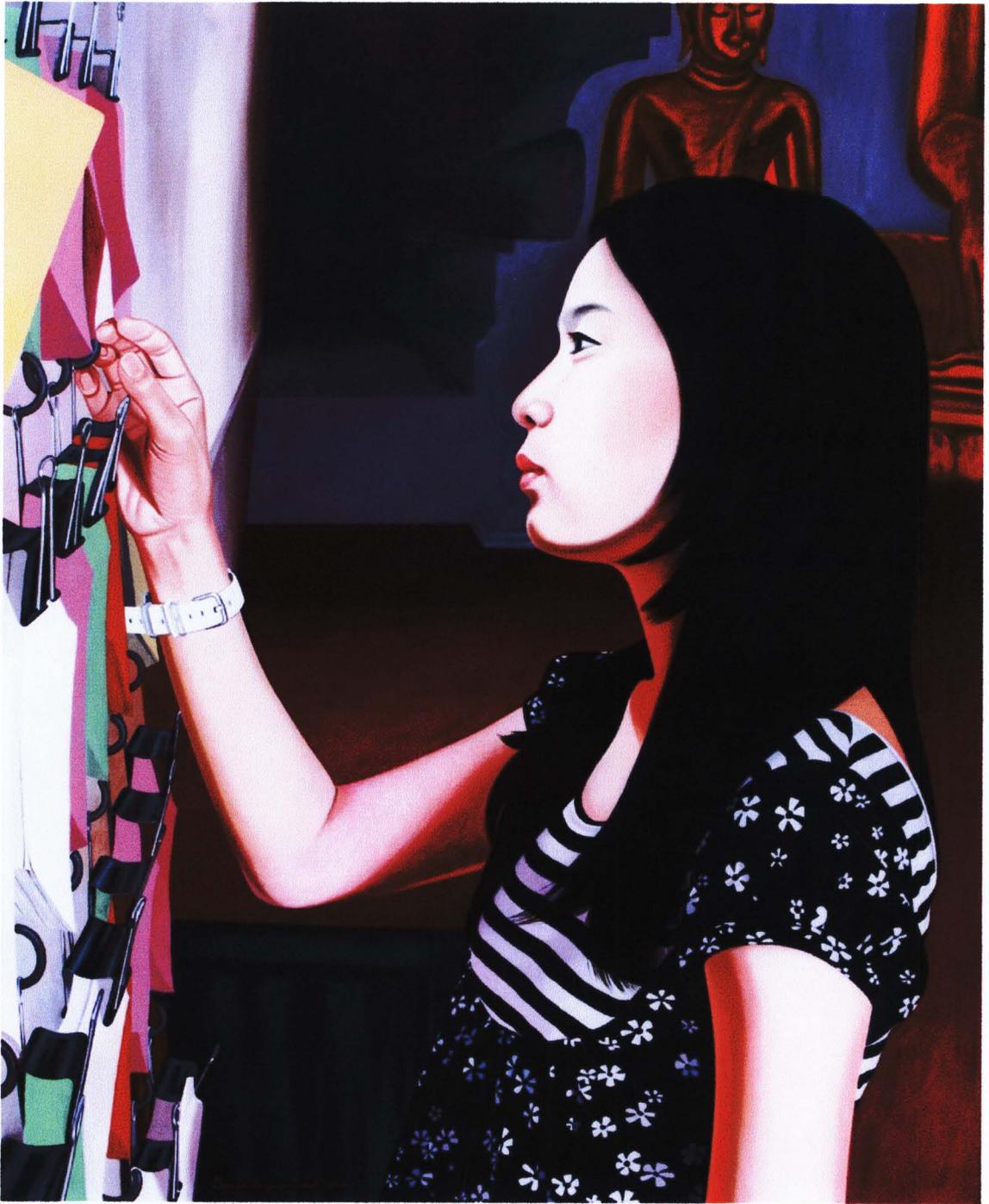
4.2 ผลงานชิ้นที่สอง “ความเชื่อ : ความศรัทธา”

4.2.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

“วัด” เป็นที่พึ่งทางใจอย่างหนึ่งของคนในปัจจุบัน แต่ไม่ใช่ทางเลือกเดียวที่มีหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสูงส่งสง่าและซับซ้อน จึงเป็นที่มาของการสร้างพระพุทธรูปเป็นเชิงสัญลักษณ์แทนหลักธรรมที่สัมผัสได้ง่ายขึ้น ภายหลังจากพระพุทธรูปจึงเรียกศรัทธามหาชนได้มากจากการสร้างตำนานปาฏิหาริย์ต่างๆ คนส่วนใหญ่ซึ่งรวมถึงข้าพเจ้าด้วยจะเข้าวัดทำบุญขอพรจากพระประธานภายในวิหารที่เชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ แต่น้อยคนที่จะถือโอกาสระลึกทบทวนถึงพระธรรมคำสอน แต่ดูเหมือนว่าเรามีทางออกที่ดีและง่ายกว่าสำหรับชีวิต เช่น การเสี่ยงโชคเสี่ยงดวงในแบบต่างๆ และนับเป็นความคิดที่ดีของวัดที่ได้รวมเอาทางเลือกแทบทุกทางของคนชาติที่พึ่งทางใจมาไว้ในที่เดียวกัน

4.2.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

ความเชื่อกับความศรัทธาเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ต่างกันที่ความศรัทธามีนัยยะถึงการอุทิศตนเพื่อสิ่งนั้นด้วย ในภาพนี้ได้สะท้อนมุมมองจากสภาพความเป็นจริงของสังคมที่ต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยมีพระพุทธรูปเป็นสัญลักษณ์อยู่ฝั่งหนึ่งและมีแผงเสี่ยงเซียมซีอยู่อีกฝั่งหนึ่ง มีมุมมืดเป็นแนวลึกเข้าไปดูไม่มีที่สิ้นสุดซึ่งในที่นี้เสมือนสภาวะจิตใจอันมืดมนไร้หนทางที่อยู่ระหว่างกลางสัญลักษณ์แทนความเชื่อความศรัทธาทั้งสอง การที่บุคคลในภาพใส่ใจอยู่กับฝั่งแผงเสี่ยงเซียมซีถูกนำมาเปรียบเปรยหมายถึงชีวิตที่ได้เลือกเชื่อไปในทางนั้นแล้ว ขณะที่ใบทำนายผลเสี่ยงเซียมซีที่วางเปล่าสะท้อนจิตใจที่โหยหาและคาดหวัง สายตาที่จดจ้องอย่างจริงจังไปยังกระดาษสีสดใสบ่งบอกนัยยะบางประการคล้ายกับความคาดหวังของข้าพเจ้าที่เคยมีต่อสังคม แสงที่ส่องกระทบใบหน้าจนขาวโพลนกับเงาที่ตัดกันรุนแรงให้ความรู้สึกกดดันและตึงเครียด ท้ายที่สุดคำทำนายที่วางเปล่าก็ไม่ต่างไปจากภาพพระพุทธรูปที่ยังวาดไม่เสร็จสมบูรณ์

ภาพประกอบ 4.2: ความเชื่อ : ความศรัทธา, belief : faith, acrylic on canvas, 90 x 110 cm. 2009

4.3 ผลงานชิ้นที่สาม “เวลาในความทรงจำ”

4.3.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

“ความทรงจำ” คือหน่วยความจำอย่างหนึ่งที่ติดค้างอยู่ในจิตใจ ซึ่งเป็นกระบวนการของจิตใต้สำนึก ภาพที่ปรากฏในความทรงจำของแต่ละคนคงมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป และเวลาในความทรงจำนั้นน่าสนใจว่ากำลังดำเนินอยู่ หรือเป็นเวลาที่ถูกหยุดเอาไว้ หรือเป็นเพียงหน่วยความจำที่ถูกเล่นซ้ำไปมาจนกว่าเจ้าของความจำจะหมดลมหายใจ สำหรับข้าพเจ้า ความทรงจำมีคุณค่าต่อการเยียวยารักษาใจ นอกจากภาพที่ถูกฉายขึ้นในมโนนึกจะเป็นภาพที่มีความสำคัญเฉพาะสำหรับตัวเองแล้ว เวลาของความทรงจำก็อบอวลไปด้วยร่องรอยของอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด เพราะเมื่อนึกขึ้นมาครั้งใดความรู้สึกเดียวกันก็พลันย้อนกลับคืนมา

ภาพถ่ายที่นำมาเป็นภาพต้นแบบของผลงานชิ้นนี้ ได้ถูกเลือกจากภาพจำนวนมากที่ให้ความรู้สึกคล้ายๆ กัน ขณะที่ทำการเลือกอยู่นั้นบรรยากาศของกาลเวลาถูกดึงดูคไปจากความเป็นจริงสู่ห้วงเวลาภายในที่ฉายขึ้นเป็นมโนภาพอีกครั้ง เป็นช่วงชีวิตที่มีแต่ความทุกข์กังวล และแสวงหาความช่วยเหลือจากสิ่งที่คุณเชื่อมั่นศรัทธา ศาสนาเป็นหนทางหนึ่งที่ยึดถือปฏิบัติ แต่ดูเหมือนว่าไร้เสียงตอบรับ ไร้หนทาง ภาพถ่ายภรรยาที่ข้าพเจ้าได้ขอร้องให้ยิ้มสักเล็กน้อยหลังจากไหว้พระทำบุญ นั่งสมาธิธุดฐานภาวนา สายตาที่จ้องมองมายังเลนส์กล้องถ่ายภาพเหมือนกำลังสอบถามถึงความศรัทธาและปลอบประโลมซึ่งกันและกัน

4.3.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

ภาพบุคคลที่จ้องมองตรงออกมาได้ดึงดูดความสนใจและสะกิดความรู้สึกผู้ที่กำลังจ้องมองได้ตอบ ด้วยขนาดภาพที่ใหญ่ทำให้มีพลังครอบงำบรรยากาศในพื้นที่ระหว่างผู้ชมกับผลงาน ภาพเบื้องหลังไม่เจาะจงระบุให้เป็นสถานที่แห่งใด แต่เป็นที่แห่งหนึ่งซึ่งปรากฏอยู่ในความทรงจำ ภาพเสาปูนที่เรียงรายลึกเข้าสู่มุมมืดสะท้อนสภาวะจิตใจที่กำลังมีปัญหาบางอย่าง และดวงตาคู่นั้นได้ชักพาให้เข้าไปพินิจหาสิ่งซ่อนเร้นภายในภาพอันมีนัยยะหมายถึงภายในใจ ความว่างเปล่า เจ็บขบ และความมืด แสดงถึงความรู้สึกนึกคิดที่เศร้าหมอง ความทุกข์กังวล แต่แสงอ่อนสลัวที่ส่องผ่านเข้ามาทำให้รู้สึกถึงความมีชีวิตและความมุ่งหวัง เพราะแสงเป็นพลังงานที่มีอานุภาพในตัวมันเอง เมื่อแสงทาบผ่านสู่ที่ใดความมืดก็จางหายสรรพชีวิตได้ตื่นจากหลับใหล ในทางการแพทย์ แสงยังช่วยบำบัดผู้ป่วยที่มีอาการของโรคซึมเศร้าอีกด้วย แสงจากพระอาทิตย์ทำให้เรารู้จักเวลา รู้คืนวัน รู้จักการรอคอย ทำให้เรามีความหวัง เช่นกัน รอยยิ้มเพียงมุมปากที่อาจไม่ได้มาจากความสุขใจ แต่ก็มีอานุภาพที่ทำให้ชีวิตที่กำลังหดหู่หมดสิ้นความศรัทธามีความหวัง มีกำลังที่จะยืนหยัดต่อสู้และรอคอยต่อไป

ภาพประกอบ 4.3: เวลาในความทรงจำ, *time in memory*, oil on canvas, 160 x 225 cm. 2010

4.4 ผลงานชิ้นที่สี่ “ในความคิดคำนึง”

4.4.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

ในความคิดคำนึงหนึ่งของข้าพเจ้าได้ครุ่นคิดอยู่กับตนเองว่า “ศรัทธา” เป็นดั่งหมอกควัน เป็นดั่งม่านไหมโยบาง ที่อยู่ภายในเรา อยู่รอบตัวเรา และอยู่ระหว่างเรากับสังคม

ชีวิตคนเรามีสภาพที่สั่นคลอนอยู่เสมอ เพราะจิตใจที่อ่อนไหวผันแปรตามอารมณ์ความรู้สึก ความนึกคิด ห้วงเวลาแห่งความสุข ความทุกข์ ช่างคลุกเคล้ากันอย่างกลมกลืน จังหวะของมันช่างสอดรับกันเหมือนนัดหมายเอาไว้ ในขณะที่เราไม่อาจรับรู้ล่วงหน้าได้เลย แต่ความมุ่งมาดปรารถนาได้พาเรามาสู่จุดที่ยืนอยู่และเผชิญต่อสิ่งศรัทธาอย่างที่เข้ามา เรานิยมความสุขแต่ไม่เคยหนีพ้นความทุกข์ ความสุขจึงเหมือนความฝันที่มาในยามหลับไหล ส่วนความทุกข์นั้นเหมือนเงาที่ตามตัวเราเสมอ เราจึงพึงพิง “ศรัทธา” เพื่อหาสมฤตให้ชีวิต หาที่ยึดเหนี่ยวให้จิตใจ

“ศรัทธา” เป็นอุดมคติที่ทำให้เรารู้สึกเข้มแข็งและมั่นคง เราเชื่อว่าชีวิตไม่ควรสิ้น “ศรัทธา” และเชื่อว่าเราอยู่ไม่ได้หากไร้ “ศรัทธา” แต่บางครั้ง “ศรัทธา” ที่เราไขว่คว้าก็เป็นเหมือนกับเมฆหมอกขาว หรือควันล่องลอยเบา หรือเป็นเหมือนม่านไหมเส้นใยอ่อนบาง ที่ดูอ่อนนุ่มอ่อนโยนงดงามน่าสัมผัส อาจมองเห็นแต่ไม่อาจช่วยเหลือหรือรองรับเราจากความเป็นจริงแห่งโลกใบนี้ได้เลย

4.4.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

“ความคิดคำนึง” มีสถานะของความเป็นนามธรรม หมายถึงพื้นที่ๆ อยู่ในจิตใจ เป็นความรู้สึก เป็นความนึกคิด จับต้องได้ยาก แม้จะถ่ายทอดออกมาเป็นถ้อยความด้วยการพูดหรือเขียนก็อาจตีความผิดได้ เมื่ออธิบายสาธยายให้มากความก็ยิ่งพาให้สับสนและหมดความน่าสนใจไป หากยังพอมีวิธีการรับรู้สัมผัสได้ซึ่งอาจไม่สมบูรณ์ครบถ้วน แต่เพราะไม่ต้องการให้เข้าใจตรงกัน วิธีการนั้นก็ต้องใช้ใจหรือจิตสัมผัส

ผลงานชิ้นนี้มีสองสิ่งที่ต้องเรียนรู้เข้าใจ ประการแรกเป็นการวาดภาพเหมือนบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรมแสดงสีหน้าท่าทางสื่อสารอารมณ์อย่างชัดเจน ในขณะเดียวกันประการที่สองข้าพเจ้าได้ใช้พื้นที่โดยรอบภาพบุคคลสำหรับการสร้างภาพร่างของอารมณ์ แสดงความรู้สึกส่วนลึกที่เป็นจิตใต้สำนึก ไม่คิด ไม่พยายามมาก ไม่ประณีตบรรจง อาจใช้คำว่าเป็นการ “ระบายอารมณ์” เมื่อสำเร็จชิ้นงานแล้วปรากฏบางสิ่งที่แม้ข้าพเจ้าเองไม่เห็นและไม่ได้ตั้งใจขณะปฏิบัติงาน

ภาพประกอบ 4.4: ในความคิดคำนึง, *in my mind*, oil on canvas, 185 x 260 cm. 2010

4.5 ผลงานชิ้นที่ห้า “ภาพเก่าในความทรงจำ”

4.5.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

เรื่องราวของชายผู้หนึ่งที่เติบโตจากบ้านนอกต่างจังหวัด เข้ามาเรียนมหาวิทยาลัยที่จังหวัดเชียงใหม่ มีความใฝ่ฝันที่จะเป็นนักแสดงหรือนักออกแบบทำเต็น เขาเลือกเดินตามฝันจนได้เดินทางไปเรียนยังต่างประเทศโดยมีผู้อุปการะสนับสนุนอย่างเต็มที่ บนเส้นทางเดินชีวิตที่เป็นคนละเรื่องกับเรื่องราวในอดีต จากห้องทุ่งสู่เวทีหรือลานแสดงในห้องมืดที่ย้อมแต่งด้วยแสงสีในโรงละคร แม้กระนั้นเขาก็ไม่เคยลืมถิ่นกำเนิด เพราะที่นั่นเป็นจุดแรกเริ่มของความศรัทธาที่นำพาให้เขาก้าวมาในหนทางอันยาวไกล

4.5.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

ภาพชายที่แต่งหน้าแสดงถึงผู้มีอาชีพทางการแสดง อีกนัยหนึ่งการแต่งหน้าเป็นการปกปิดอำพรางซ่อนเร้นความจริงที่แท้ของใบหน้าหรือตัวตน สำหรับการแสดงแล้วถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องทำและได้กลายเป็นศาสตร์อันล้ำลึกอย่างหนึ่ง ซึ่งในโรงละครนั้นมีลักษณะเป็นห้องมืดเพื่อให้สามารถแต่งย้อมสีทันลง ไปบนฉากและเวที ดังนั้นผู้แสดงจึงต้องแต่งหน้าให้เข้มไม่ให้ใบหน้าซีดจางเวลาถูกไฟสปอตส่อง เป็นที่มาของแสงสีสดและรุนแรงภายในภาพบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่เขาค้นเคย ในจุดนี้หากจะเปรียบให้ชีวิตเป็นดั่ง โรงละครฉากใหญ่คงไม่จำเป็นต้องอธิบายทั้งหมดอีกเพราะเรื่องราวเหล่านี้เราก็ค้นเคยกันเป็นอย่างดี ส่วนท่าทีของผีแปร่งที่ใช้สำหรับภาพนี้ต้องการให้ดูมีชีวิตชีวาเพราะเรื่องราวของเขาได้กระตุ้นให้เกิดความเร้าใจที่จะเขียนภาพอย่างเพิลิคเพิลิน แต่เมื่อเอ่ยถึงบ้านและเรื่องราวของครอบครัวทำให้ความรู้สึกภายในของเขาถึงล้นออกมาทางแวตตา เป็นความคิดถึง เป็นความอาวรณ์และถวิลหา ภาพความทรงจำเก่าๆ เกี่ยวกับบ้านอันเป็นบ่อเกิดของการปลูกฝังเรื่องแรงศรัทธาได้ฉายมาอีกครั้งและเปลี่ยนเป็นแรงผลักดันให้เขาต่อสู้ดิ้นรนบนเส้นทางศรัทธาสายใหม่ที่เขาเลือกเอง

ภาษาเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพราะสามารถอธิบายความต้องการได้อย่างละเอียดชัดเจน ดังนั้นวัฒนธรรมภาษาจึงครองพื้นที่โดยส่วนใหญ่ของโลกในยุคปัจจุบัน ทว่าในขณะที่เราพยายามสื่อสารออกไปเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจเรามากขึ้นกลับพบว่าเราเข้าใจตัวเองน้อยลง และขณะที่เราพยายามสร้างตัวตนขึ้นในสังคมด้วยภาษาหรือถ้อยความของเรา กลับพบว่าส่วนใหญ่เรากำลังสร้างทำและบิดเบือนเสียงที่มาจากหัวใจ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าพฤติกรรมที่ซับซ้อนนี้จำเป็นอย่างมากในการสร้างภาพพจน์เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ตัวอักษร “Just Say” และรูปแบบเนื้อหาของบุคคลในภาพ เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาที่สามารถตีความไปได้ตามความคิดเห็นของผู้ชม ข้าพเจ้าประสงค์ให้เกิดการคิดอย่างอิสระ

ภาพประกอบ 4.5: ภาพเก่าในความทรงจำ, *old picture in memory*, oil on canvas, 150 x 190 cm. 2011

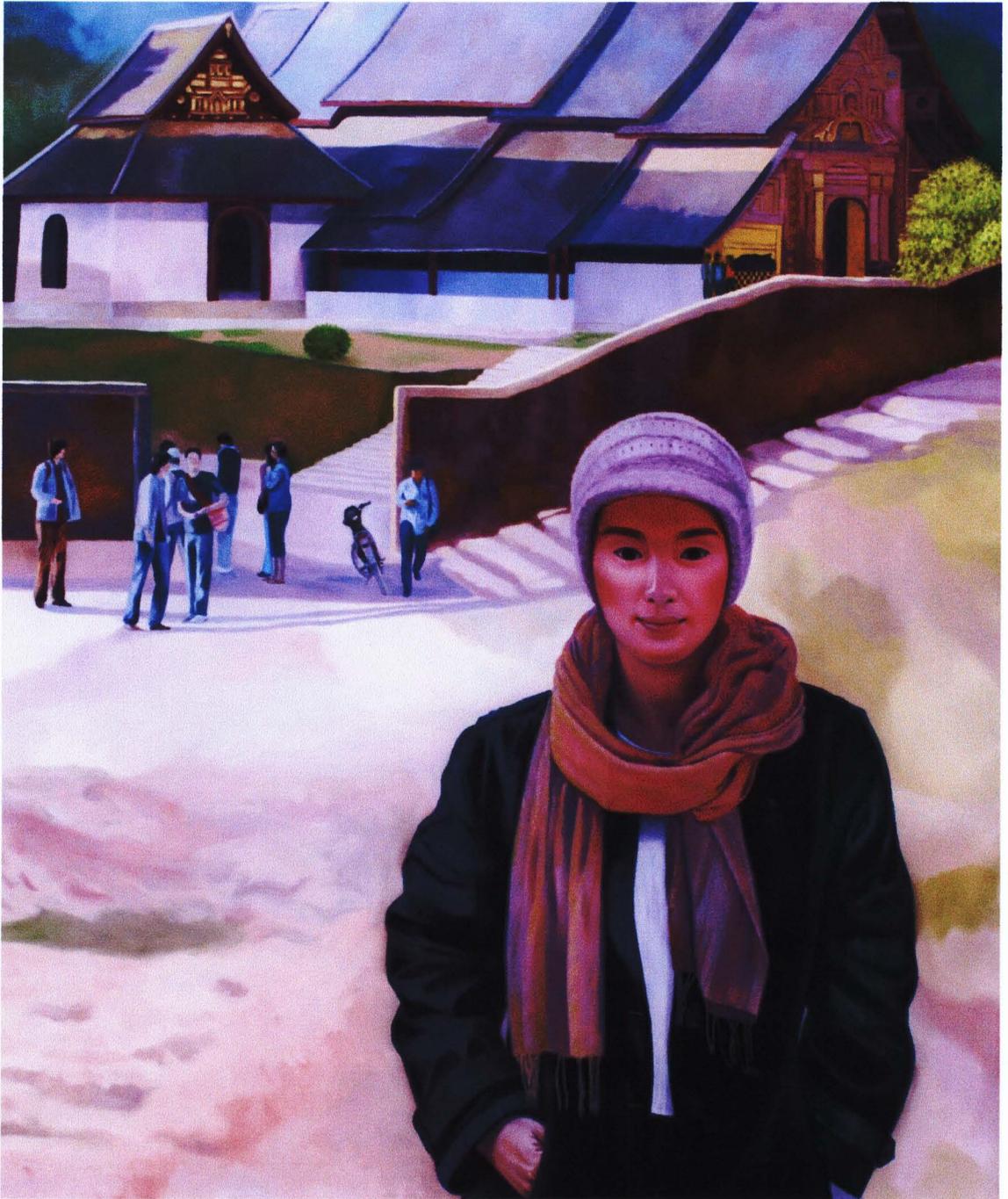
4.6 ผลงานชิ้นที่หก “เที่ยววัดบ้านแสน”

4.6.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

บางครั้งการเดินทางท่องเที่ยวทัศนจรไปในที่อันห่างไกลที่เราไม่เคยไป ได้ทำให้เกิดความประทับใจและตื่นตันอย่างบอกไม่ถูก และที่บางที่เรากลับรู้สึกคุ้นเคยอย่างน่าประหลาดใจ “เชียงตุง” เคยเป็นเมืองหนึ่งของล้านนาในอดีต ปัจจุบันอยู่ในรัฐฉาน ประเทศพม่า ชาวเชียงตุงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มไทเงินสามารถพูดคุยกับคนไทยภาคเหนือรู้เรื่อง เมื่อครั้งที่ได้เดินทางไปเที่ยวเชียงตุงเพื่อร่วมทำบุญถวายทานบูรณะวิหาร มังงานฉลองสมโภช หรือเรียกว่า “ปอย” ทำให้ได้เห็นวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของล้านนา ซึ่งบางอย่างที่บ้านเราเลิกทำไปแล้ว แม้แต่ภาษาเขียนก็เป็นภาษาไทยเงินที่มาจากภาษาล้านนา ปัจจุบันที่บ้านเราใช้เฉพาะในวงวิชาการแคบๆ ต่อมาได้เดินทางเข้าไปยังป่าลึกเพื่อไปชมสถานที่อันพิเศษคือ “วัดบ้านแงะ” และ “วัดบ้านแสน” ทั้งสองวัดนี้อยู่กลางป่าเขา เส้นทางไปมาลำบากอย่างมากเป็นทางแคบๆ ที่ไม่ควรเรียกว่าเป็นถนน ต้องใช้เวลาเดินทางจากเส้นทางหลักหลายชั่วโมง แต่เมื่อไปพบเห็นต้องตกตะลึงถึงสิ่งที่ปรากฏต่อหน้า เพราะความงดงามของวัดเก่าแก่ขนาดใหญ่ที่อยู่โดดเดี่ยวกลางหุบเขาปกคลุมแวดล้อมด้วยผืนป่า ความคิดเดียวที่เกิดขึ้นขณะนั้นคือไม่น่าเชื่อว่าศรัทธาของผู้คนในอดีตจะแรงกล้าถึงเพียงนี้ ไม่มีสิ่งอื่นนอกไปจาก “ศรัทธา” ที่จะทำให้เกิดสิ่งอันมหัศจรรย์ขึ้นได้ และเมื่อนั้นในใจข้าพเจ้าพลันเกิดปิติและตื่นตัน รู้สึกอบอุ่นคุ้นเคยอย่างบอกไม่ถูกเหมือนได้เคยท่องมายังดินแดนแห่งนี้มาก่อน นี่เป็นอาการที่เรียกกันว่า “สัจญญา” ข้าพเจ้าเดินทางกลับด้วยความอึ้งเอิบใจ

4.6.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

เป็นภาพที่เกิดจากความประทับใจไม่รู้ลืม เมื่อนึกถึงก็ยังเป็นสุขใจ ทำให้การแสดงออกของสีสันในภาพสว่างสดใส ภาพบุคคลที่อยู่เบื้องหน้าได้เชิญชวนให้ผู้ชมภาพได้ร่วมท่องเที่ยวด้วยรอยยิ้ม แสงแดดยามเย็นสาดส่องเกิดเป็นเงาทอดยาวมองแล้วรู้สึกถึงความถวิลหาและแสงแดดยามเย็นนี้เองที่ปรากฏในความทรงจำเสมอ บรรยากาศภายในภาพบอกเล่าถึงการรอคอยและการเยี่ยมเยียน ในความปีตินั้นมีความเหงาซ่อนอยู่ภายใต้เงาและความมืด สำหรับข้าพเจ้าภายในวิหารหลังนั้นเป็นที่สถิตของความเหงาและการรอคอยที่ไม่มีวันจบสิ้น

ภาพประกอบ 4.6: เที่ยววัดบ้านแสน, travel to Wat Baansan temple, oil on canvas, 135 x 160 cm. 2011

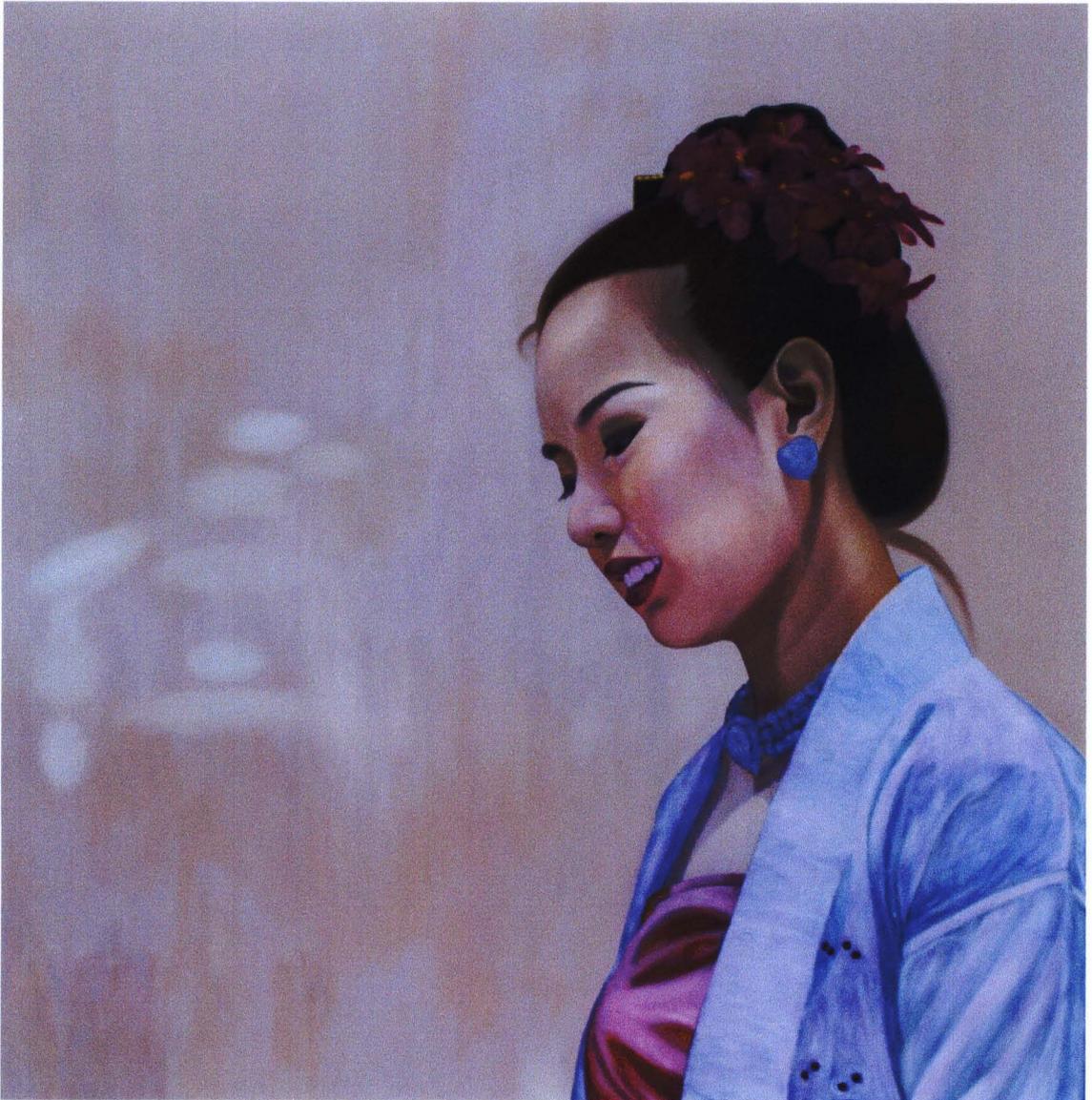
4.7 ผลงานชิ้นที่เจ็ด “เวลา-สุขใจ”

4.7.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

เวลาเป็นส่วนประกอบสำคัญในชีวิต ทุกๆ อย่างดำเนินอยู่บนจังหวะของกาลเวลา ชีวิตเกิดขึ้นและดับลงในห้วงเวลาหนึ่ง เวลาจึงเป็นมิติที่มนุษย์ใฝ่ฝันจินตนาการถึงแต่ไม่อาจก้าวล่วงไปได้ ทุกสรรพสิ่งล้วนมีเวลาอันจำกัด แต่ในทางพุทธศาสนาเชื่อว่าหลักธรรมขององค์พระสัมมาสมพุทธเจ้าเป็น “อ กาลิโก” คือไร้กาลเวลา และเป็นเช่นนั้นเองเสมอ สำหรับข้าพเจ้าเมื่อมีความสุขใจ อยากจะหยุดเวลาเอาไว้ให้นานที่สุดก่อนที่จะไปพบความทุกข์ในอีกไม่ช้า และบางครั้งข้าพเจ้าอยากจะเชื่อว่าหากเราอดทนและหนักแน่นพอในความศรัทธาที่มี เราจะก้าวล่วงพ้นผ่านวันเวลาแห่งความเปลี่ยนแปลงอันทุกข์ลำเค็ญนี้ไปได้

4.7.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

รอยยิ้มเป็นสัญลักษณ์แห่งความสุข เป็นภาษาสากลที่สามารถบ่งบอกพลังงานทางอารมณ์ได้ ในภาพเป็นรอยยิ้มแบบยิ้มละไมที่ให้ความรู้สึกถึงความสุขที่ลึกซึ้ง ภาพผู้หญิงแต่งกายชุดพื้นถิ่นเป็นภาพจินตนาสำหรับเมืองท่องเที่ยวที่อบอุ่นด้วยกลิ่นอายวัฒนธรรมอย่างเชียงใหม่ และเงาตกระทอบที่ซับซ้อนบนผิวกายมักมีที่ห้างสรรพสินค้าหรืองานรื่นเริงต่างๆ ที่จัดขึ้นบ่อยครั้งที่เชียงใหม่เช่นกัน ในความเป็นจริงไม่มีใครแต่งกายชุดสวยงามอย่างนี้ในชีวิตประจำวัน นอกเสียจากว่าเป็นช่างฟ้อนนางรำหรือพนักงานต้อนรับตามโรงแรมเพราะเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดใจผู้มาเยือนสาระสำคัญของภาพนี้สะท้อนความจริงที่แน่นอนของชีวิต นั่นคือการเรียนรู้ที่จะอยู่และยอมรับในความเปลี่ยนแปลง ผสานกลมกลืนแล้วมีความสุขกับสิ่งเล็กน้อยเพื่อรักษาศรัทธาอันดีงามของตน เหมือนดั่งการแสดงออกของภาพนี้ที่ให้ความรู้สึกนุ่มนวลงดงามไม่มีสิ่งใดเคอะเขินแม้ว่าหากมองไปในรายละเอียดแล้วเป็นท่าทีที่ฉาบฉวยและขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง ในส่วนของการจัดวางองค์ประกอบของภาพได้วางภาพบุคคลก่อนไปทางด้านหนึ่งเพื่อเหลือพื้นที่ว่างให้มากพอต่อการพักสายตา ซึ่งบริเวณพื้นที่ว่างนั้น ไม่แสดงรายละเอียดใดๆ มีเพียงแสงสะท้อนพละมัวจากบริเวณดังกล่าว เป็นการจงใจให้ได้เกิดความรู้สึกนึกคิด จากผลพวงของพื้นที่ว่างนี้ผู้ชมจะคิดและแสดงความเห็นไปตามประสบการณ์ของตน

ภาพประกอบ 4.7: เวลา - สุขใจ, time - happiness, oil on canvas, 150 x 150 cm. 2011

4.8 ผลงานจีนที่แปล “มิตีศรัทธา”

4.8.1 การวิเคราะห์แนวความคิด

ศรัทธาของชาวล้านนาสะท้อนวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเสมือนการจัดระเบียบแบบแผนทางจิตวิญญาณผ่านกระบวนการอันสลับซับซ้อนเพื่อยึดเหนี่ยวนำจิตใจของผู้คนให้เกิดความภักดีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและพิธีกรรมเป็นหลักปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างไร้ข้อระวางสงสัย การตั้งคำถามถึงเหตุผลข้อเท็จจริงที่เป็นแก่นสารด้วยอาการไม่เห็นพ้องกับลัทธิทางความเชื่ออาจก่อความรำคาญใจราวกับว่าเป็นการทำทายนเหมือนกลายเป็นปรปักษ์ผิดแผกไปจากธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบกันมา มิตีแห่งศรัทธาจึงดูถูกลับซับซ้อนแม้ในศาสนาที่ดูเรียบง่ายและมีมูลของความเชื่อเป็นผลอย่างพุทธศาสนา กุศโลบายอันแยบยลได้ถูกปรุงแต่งขึ้นตามครรลองของจิตวิสัยมนุษย์เพื่อรับใช้สังคมและดึงดูดผู้คนที่มีความจิตอันไร้เดียงสาให้หลุดพ้นจากความทุกข์ นานวันกลับกลายเป็นหลุมพรางทางศรัทธาเกิดมิติตับซ้อนที่แยกจากกันไม่ได้ระหว่างความจริงที่แท้กับมายาคติลวงใจ ปัจจุบันจึงเกิดรูปแบบความเชื่อที่ดูน่าเลื่อมใสอยู่มากมาย แม้ในศาสนาเดียวกันมีลัทธิภิกษุแตกแขนงออกไปซึ่งต่างเร่งสร้างศรัทธาของตนด้วยวิธีการต่างๆ ขณะเดียวกันผู้คนที่ต้องเผชิญโลกอันเต็มไปด้วยความทุกข์ร้อนก็เร่งแสวงหารักษาอาการป่วยทางใจเช่นกัน

4.8.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

ความคำมิดคือจิตใจยามสูญสิ้นศรัทธาแต่ถึงลงไปยังคงมีความภักดีอยู่มีเสื่อมกลายเป็นสภาพของการต่อสู้กับอาการป่วยทางใจอันสืบเนื่องจากวิถีชีวิตที่ไม่เป็นปกติสุข ซึ่งข้าพเจ้าได้สื่อความรู้สึกผ่านภาพบุคคลจากสองมุมมองในมิติตที่ทับซ้อนกัน ภาพหนึ่งเปี่ยมด้วยความหวังผ่านสีหน้าแววตาและรอยยิ้มที่มีได้มาจากความเบิกบานใจเป็นจุดเด่นดึงดูดสายตาอยู่เบื้องหน้า หากเมื่อพิจารณาดูจะมองเห็นภาพซ้อนที่อยู่เบื้องหลังซึ่งถูกกลบทับด้วยสีดำในท่าทีฝืนแปร่งที่ค่อนข้างหยาบเพื่อลบเลือนภาพของบุคคลเดียวกันที่กำลังนั่งหันหลังต่อผู้ดูแสดงอาการสงบนิ่งต่อหน้าพระพุทธรูปที่ไม่วาดให้เห็นเต็มองค์ ข้างๆ มีตู้ใบหนึ่งคาได้ไม่ยากกว่าเป็นตู้บริจาคขนาดใหญ่ที่พบได้ทั่วไปในวัด เป็นกิจวัตรและวิธีการที่สะท้อนความจริงของสังคมว่าล้วนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน บางครั้งเราพบว่าความสงบเกิดขึ้นท่ามกลางความมืดมนแต่บางคราวความทุกข์ร้อนอ่อนใจก็ปะปนมากับความศรัทธา เกิดมิติตที่สับสนอยู่ภายในจนไม่อาจแยกแยะตัวตนที่แท้จริง หญิงสาวในชุดขาวทั้งสองอิริยาบถและพระพุทธรูปภูมิตที่แสดงท่วงท่าอันสงบนิ่งมั่นคงไม่หวั่นไหวทำให้สัมผัสได้ถึงความอ่อนนุ่มละมุนละไมในบรรยากาศของความศรัทธาท่ามกลางความมืดมิดของจิตใจที่เกี่ยวพันกับด้านหนึ่งของสังคมที่หยาบกระด้างและความไม่สมบูรณ์ของชีวิต

ภาพประกอบ 4.8: มิติศรัทธา, *faith dimensions*, oil on canvas, 150 x 150 cm. 2011

